

13 Ιουλίου 2022

Σχόλια στη διαβούλευση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Το κείμενο παρουσιάζει τα σχόλια που κατέθεσε η δεξαμενή σκέψης The Green Tank στη δημόσια διαβούλευση επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας με τίτλο: «Διατάξεις για την απλοποίηση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και την προστασία του περιβάλλοντος, επείγουσες δασικές, χωροταξικές και πολεοδομικές διατάξεις, θέσπιση πλαισίου για την ανάπτυξη των Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων, αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και ζητήματα κυκλικής οικονομίας»

Τα σχόλια του Green Tank εστιάζουν κυρίως στο Κεφάλαιο Γ.

Σημειώνουμε ως σημαντική εξέλιξη ότι τίθεται σε διαβούλευση στο παρόν σχέδιο νόμου το **Κεφάλαιο Η - Πλαίσιο ανάπτυξης των υπεράκτιων αιολικών πάρκων**. Για την πλήρη αξιοποίηση της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας χωρίς να επαναληφθούν λάθη και προβλήματα που έχουν διαπιστωθεί στην εγκατάσταση χερσαίων αιολικών πάρκων, θα πρέπει το παρόν πλαίσιο να συμπληρωθεί με την έγκαιρη εκπόνηση και έγκριση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδίου, που έχει προγραμματιστεί να χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και την αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

Την ίδια στιγμή, εντύπωση προκαλεί ότι εν μέσω της ενεργειακής κρίσης και της εκτίναξης του ενεργειακού κόστους, το σχέδιο νόμου στο **Κεφάλαιο Θ - Διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης**, προκρίνει στο **άρθρο 76 τη χρηματοδότηση έργων υποδομών ορυκτού αερίου** μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Εν μέσω της σημερινής συγκυρίας, της στροφής χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μακριά από τα ορυκτά καύσιμα και λαμβάνοντας υπόψη ότι μόλις πριν λίγες εβδομάδες ψηφίστηκε ο Εθνικός Κλιματικός Νόμος, οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΠΔΕ θα έπρεπε να κατευθυνθούν στην προώθηση και χρηματοδότηση εναλλακτικών λύσεων (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας, συστήματα διαχείρισης της ζήτησης, εξοικονόμηση ενέργειας, αντλίες θερμότητας, κοκ) που θα έχουν μακροπρόθεσμα οφέλη τόσο για τους πολίτες και την οικονομία όσο και για το κλίμα.

Τέλος, διατυπώνουμε την ανάγκη η χρονική διάρκεια των δημόσιων διαβουλεύσεων να είναι ικανή και επαρκής ώστε να επιτρέπεται η ουσιαστική συμμετοχή πολιτών και φορέων. Το διάστημα που δόθηκε (λιγότερο της μίας εβδομάδας) για το παρόν σχέδιο νόμου έρχεται σε αντίθεση ακόμα και με το περιοριστικό διάστημα των δύο εβδομάδων που έχει θέσει ο νόμος για το Επιτελικό Κράτος.

Κεφάλαιο Γ' Χρήσεις γης και προστατευόμενες περιοχές

Γενικά σχόλια

Το κεφάλαιο Γ' με τις επιμέρους διατάξεις του, κυρίως εκείνες που αφορούν στις επιτρεπόμενες χρήσεις γης και δραστηριότητες εντός των προστατευόμενων περιοχών, αποτελεί **σαφή επιδείνωση** του υφιστάμενου πλαισίου για τον σχεδιασμό των προστατευόμενων περιοχών, ιδίως δε καθώς οι συγκεκριμένες διατάξεις (βλ. άρθ. 44 ν. 4685/2020) είχαν χαρακτηριστεί ως προβληματικές, αδόκιμες και επικίνδυνες¹, ήδη από την πρώτη φορά που προτάθηκε.

Σχόλια ανά άρθρο:

Άρθρο 11: Ειδικότερα, το άρθρο 11, διατηρεί την προβληματική προσέγγιση περί προκαθορισμένου καταλόγου επιτρεπόμενων χρήσεων ανά ζώνη προστασίας. Η προσέγγιση αυτή δεν έχει αποδώσει, καθώς δύο χρόνια μετά την υιοθέτησή της, ο στόχος για επιτάχυνση της θεσμικής κατοχύρωσης των προστατευόμενων περιοχών της χώρας, δεν έχει επιτευχθεί. Καμία Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη δεν έχει εγκριθεί και κανένα Προεδρικό Διάταγμα (βάσει των νέων μελετών) δεν έχει εκδοθεί. Οι περισσότερες μάλιστα εκ των μελετών που έχει αναθέσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας δεν έχουν τεθεί σε δημόσια διαβούλευση, ενώ οι τροποποιήσεις στο παρόν σχέδιο νόμου θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερες καθυστερήσεις. Συνεπώς, θεωρείται πρακτικά απίθανο να υλοποιηθεί η δέσμευση του Πρωθυπουργού κατά το Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) στη Μασσαλία τον Σεπτέμβριο του 2021 στο οποίο είχε δηλώσει: «Δεσμεύομαι προσωπικά πως η ανακήρυξη του καθεστώτος προστασίας για όλες τις περιοχές Natura 2000 θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2022, μέσω μιας απολύτως διαφανούς και συμπεριληπτικής διαδικασίας.»² Η μη επίτευξη του στόχου αυτού επίσης απομακρύνει την πιθανότητα συμμόρφωσης της χώρας με την καταδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C-849/19) για ανεπαρκή προστασία των περιοχών Natura 2000, μία δεκαετία μετά το πέρας της σχετικής προθεσμίας.

Επιπλέον, η προσέγγιση αυτή έχει οδηγήσει σε αδιέξοδα καθώς είναι πρακτικά αδύνατον να προβλεφθούν εκ των προτέρων από τον εκάστοτε νομοθέτη όλες οι χρήσεις ανά ζώνη προστασίας για κάθε χερσαία, υγροτοπική, θαλάσσια ή μεικτή προστατευόμενη περιοχή της χώρας. Εξάλλου, αυτό είναι το αντικείμενο των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών που αυτή την περίοδο υλοποιούνται για όλες τις περιοχές Natura 2000, με προϋπολογισμό πλέον των 17 εκατ. ευρώ από το συγχρηματοδοτούμενο επιχειρησιακό πρόγραμμα για το Περιβάλλον (ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014-2020). Ως αποτέλεσμα των αδιεξόδων που έχουν διαπιστωθεί, οι τροποποιήσεις που περιλαμβάνει το παρόν σχέδιο νόμου δημιουργούν νέες στρεβλώσεις στο σύστημα προστατευόμενων περιοχών προσθέτοντας νέες χρήσεις ανά ζώνη προστασίας, οι περισσότερες εκ των οποίων είναι ασύμβατες με την έννοια των προστατευόμενων περιοχών ή των ορισμών των επιμέρους ζωνών προστασίας που περιλαμβάνονται στο άρθρο 12.³

¹ Ενδεικτικά: σχόλια του Green Tank στη διαβούλευση τον Μάρτιο του 2020: <https://thegreentank.gr/2020/03/13/diavouluesi-polunomosxedio/>) και σχετική τοποθέτηση και υπόμνημα στην ακρόαση φορέων στη Βουλή των Ελλήνων: <https://thegreentank.gr/2020/04/29/symmetoxi-stin-akroasi-foreon-gia-n-sx-yphen/> τον Απρίλιο του 2020.

² <https://primeminister.gr/2021/09/03/27339>

³ Υπενθυμίζεται ότι εκτροπή των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών είχε επιχειρηθεί και πριν περίπου έναν χρόνο με το άρθρο. 218 του ν. 4872/2021.

Ενδεικτικά, σε όλες τις ζώνες επιτρέπονται «εγκαταστάσεις αποθήκευσης και μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας», ενώ σε όλες τις ζώνες εκτός των ζωνών απολύτου προστασίας, επιτρέπονται οι «εγκαταστάσεις αποθήκευσης και μεταφοράς φυσικού αερίου».

Στις Ζώνες Απολύτου Προστασίας, όπου με βάση τον ορισμό στο άρθρο 12, εντοπίζονται «εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητους τύπους φυσικών οικοτόπων ή/και ενδιαιτήματα εξαιρετικά ευαίσθητων ειδών» επιτρέπονται πρόσθετες «γραμμικές υποδομές μεταφοράς, ιδίως οδοί κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων» όπως είναι οι «οδοί ήπιας κυκλοφορίας» καθώς και οι «πλατείες». Την ίδια στιγμή, η ελεύθερη βόσκηση και η ερασιτεχνική αλιεία αναφέρονται ως δραστηριότητες που μπορούν δυνητικά να απαγορευτούν, ακόμα κι αν δεν περιλαμβάνονται στις επιτρεπόμενες χρήσεις για τη συγκεκριμένη ζώνη.

Στις Ζώνες Προστασίας της Φύσης προστίθενται σειρά χρήσεων, όπως είναι «τουριστικά καταλύματα, εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής και λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις» που εξυπηρετούν συγκεκριμένες μορφές θεματικού τουρισμού, οι υπόγειες «εξορυκτικές δραστηριότητες» αρκεί η είσοδος της εκμετάλλευσης να γίνεται εκτός της ζώνης απολύτου προστασίας και προστασίας της φύσης, ανοίγοντας την πόρτα ακόμα και για εξορύξεις υδρογονανθράκων και σε αυτές τις ζώνες, και οι «εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας».

Στις Ζώνες Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων αφαιρέθηκαν χρήσεις που είχαν κριθεί ως επιβαρυντικές και ως τούτου είχαν απαγορευτεί όπως είναι οι μεγάλες αθλητικές εγκαταστάσεις, τα αεροδρόμια, οι χώροι επεξεργασίας, αποθήκευσης και διάθεσης στερεών αποβλήτων και οι χώροι επεξεργασίας, διάθεσης στερεών τοξικών αποβλήτων, μεταξύ άλλων. Με αποτέλεσμα, στις ζώνες αυτές, εκτός από τις βιοτεχνικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις υψηλής όχλησης και τις πίστες αγώνων αυτοκινήτων ή μοτοποδηλάτων, να επιτρέπονται όλες οι άλλες δυνητικές χρήσεις.

Οι τροποποιήσεις που περιλαμβάνει το παρόν σχέδιο νόμου έρχονται σε αντίθεση με τη Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, η οποία προβλέπει ότι «τουλάχιστον το ένα τρίτο των προστατευόμενων περιοχών —που αντιπροσωπεύουν το 10 % της ξηράς της ΕΕ και το 10 % της θάλασσας της ΕΕ— θα πρέπει να προστατεύονται αυστηρά». Στο κείμενο κατευθύνσεων⁴ για τον χαρακτηρισμό των προστατευόμενων περιοχών ώστε να επιτευχθεί και ο συνολικός στόχος της κάλυψης κατά 30% της έκτασης της ΕΕ σε ξηρά και θάλασσα από προστατευόμενες περιοχές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξειδικεύει τις δραστηριότητες εκείνες που μπορεί να προβλέπονται σε περιοχές αυστηρής προστασίας.

Προτείνεται η πλήρης αναθεώρηση αυτής της προσέγγισης. Συγκεκριμένα, προτείνεται η επιλογή και εξειδίκευση των επιτρεπόμενων χρήσεων από τον πλήρη κατάλογο των ειδικών χρήσεων του π.δ. 59/2018 και των δραστηριοτήτων ανά περιοχή να γίνεται από τους εκάστοτε μελετητές ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής και με τρόπο που να είναι

⁴ European Commission (2022). Criteria and guidance for protected areas designations Commission Staff Working Document SWD(2022) 23 final: https://environment.ec.europa.eu/publications/criteria-and-guidance-protected-areas-designations-staff-working-document_en

συμβατός με τους ορισμούς των ζωνών που περιλαμβάνονται στο άρθρο 12. Εφόσον κριθεί απαραίτητο στους ορισμούς μπορούν να προστεθούν κριτήρια για τον καθορισμό της κάθε ζώνης και των δράσεων που δύνανται να επιτρέπονται ή που απαγορεύονται σε κάθε μία¹.

Αν αυτή η επιλογή δεν γίνει αποδεκτή, τότε, προτείνονται κατ' ελάχιστον τα εξής:

i) οι επιτρεπόμενες χρήσεις να είναι ιδιαιτέρως περιοριστικές ειδικά στις αυστηρής προστασίας ζώνες, δηλαδή στις ζώνες απολύτου προστασίας και προστασίας της φύσης, και συγκεκριμένα να αφαιρεθούν όχι μόνο οι προσθήκες που έχουν τεθεί στο σχέδιο νόμου προς διαβούλευση αλλά και να επαναξιολογηθούν όλες οι προβλεπόμενες χρήσεις του άρθρου 44, παρ. 18 του ν. 4685/2020 σύμφωνα με τα διεθνή⁵ και ευρωπαϊκά πρότυπα για τον σχεδιασμό προστατευόμενων περιοχών καθώς και τους ορισμούς των ζωνών που περιλαμβάνονται στο άρθρο 12.

ii) να μην επιτρέπονται γραμμικές υποδομές μεταφορών και ευρύτερα τεχνικές εγκαταστάσεις και υποδομές στις ζώνες απολύτου προστασίας, και να διευκρινιστεί ότι οι όποιες άλλες χρήσεις επιτρέπονται μόνο για την εξυπηρέτηση της προστασίας και της βέλτιστης διαχείρισης του προστατευτέου αντικειμένου και της ακεραιότητας της περιοχής.

iii) να μην επιτρέπονται τα τουριστικά καταλύματα, οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης και μεταφοράς και ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στις ζώνες απολύτου προστασίας και προστασίας της φύσης.

iv) να μην επιτρέπονται οι εξορύξεις υδρογονανθράκων σε όλες τις ζώνες προστασίας.

v) να συμπληρωθούν με περιορισμούς και αυστηρότερους όρους (έκτασης, ποσοστό επί του εμβαδού, κλίμακας κτλ), άλλες χρήσεις όπως τα αναψυκτήρια και η εστίαση στη Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών.

vi) να προστεθούν εκ νέου οι χρήσεις που απαγορεύονταν στον ν.4685/2020 στις Ζώνες Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων.

Άρθρο 13:

1) Το άρθρο 13, που αφορά στον χαρακτηρισμό των προστατευόμενων περιοχών, αντανακλά μία νοοτροπία σχεδιασμού προστατευόμενων περιοχών που έχει αποδεχθεί και μόνο τακτοποιεί την υφιστάμενη κατάσταση στις προστατευόμενες περιοχές, αντί να επιδιώκει την πλέον αποτελεσματική διατήρηση και ανάκαμψη της φύσης.

⁵ Κατευθυντήριες γραμμές από την IUCN σχετικά με τον σχεδιασμό των προστατευόμενων περιοχών και ειδικά των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών: Dudley, N. (ed.) (2008) Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. IUCN, Gland, Switzerland: <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/PAG-021.pdf> και Day, J., Dudley, N., Hockings, M., et al (eds.) (2019). Guidelines for applying the IUCN protected area management categories to marine protected areas. 2nd edition. IUCN, Gland. Switzerland: <https://portals.iucn.org/library/node/48887>.

i) Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι εξαιρούνται από το πλαίσιο προστασίας όχι μόνο οικισμοί εντός σχεδίου, αλλά και οργανωμένοι υποδοχείς δραστηριοτήτων, ανεξάρτητα από το αν έχουν επιπτώσεις στην περιοχή ή αν έχει προηγηθεί πλήρης δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων, σύμφωνα με το άρθρο 6(3) της οδηγίας για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ).

Προτείνεται: Να διαγραφεί η παράγραφος 2α(γ) του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 «εντός οργανωμένων υποδοχέων...», του άρθρ. 13.

ii) Επίσης, ενδεικτικές είναι οι προβλέψεις των παρ. 10 και 11 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 που αφορούν σε έργα ή δραστηριότητες που λειτουργούν, έχουν αδειοδοτηθεί ή δεν εμπίπτουν σε περιβαλλοντική αδειοδότηση και οι οποίες προσομοιάζουν σε ειδικές μεταβατικές διατάξεις, που θα προβλέπονταν σε ένα προεδρικό διάταγμα χαρακτηρισμού μία προστατευόμενης περιοχής. Οι διατάξεις αυτές δεν πληρούν τις απαιτήσεις βάσει του άρθρου 6(3) της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους για δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων, ούτε και τις απαιτήσεις σχεδιασμού μία προστατευόμενης περιοχής που έχει κεντρικό στόχο τη διατήρηση της φύσης και όχι την τακτοποίηση επιμέρους έργων και δραστηριοτήτων. Επιπλέον, η διαδικασία προ-ελέγχου που εισάγεται στο άρθρο 11 αναμένεται να δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα. Θα έπρεπε τον προέλεγχο να αναλαμβάνει ο ΟΦΥΠΕΚΑ και οι Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών του και όχι οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, ως καθ' ύλην αρμόδιοι φορείς που διαχειρίζονται και επιβλέπουν τις προστατευόμενες περιοχές της χώρας.

Προτείνεται: Με δεδομένα και γνωστά τα προβλήματα εφαρμογής της δέουσας εκτίμησης όπως ορίζεται από το άρθρο 6(3) της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ προτείνεται η διαγραφή των παραγράφων 10 και 11 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 και η υποβολή προς διαβούλευση νέας πρότασης με μία συνολική προσέγγιση για την εκπόνηση της δέουσας εκτίμησης.

iii) Στο ίδιο άρθρο 13, διακρίνεται μία αντιμετώπιση των προστατευόμενων περιοχών ως νησίδων που δεν επηρεάζονται από δραστηριότητες εκτός των ορίων τους καθώς όχι μόνο αφαιρείται η δυνατότητα ρύθμισης γειτονικών εκτάσεων (παρ. 4 άρθρο 21 ν. 1650/1986) αλλά κατά την εξέταση των όρων και περιορισμών ανά προστατευόμενη περιοχή «υπάρχει μέριμνα για την εξυπηρέτηση των λειτουργιών που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τον πολεοδομικό ή οικιστικό χαρακτήρα των περιοχών ...» (παρ. 2 άρθρο 21 ν. 1650/1986). Η αντιμετώπιση αυτή είναι αντίθετη με τη νέα Στρατηγική της ΕΕ με ορίζοντα το 2030 τόσο όσον αφορά στους στόχους για την προστασία της φύσης μέσω της δημιουργίας ενός συνεκτικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών που θα καλύπτει το 30% της έκτασης της ΕΕ, όσο και στους στόχους της αποκατάστασης της φύσης που αναμένονται να γίνουν νομικά δεσμευτικοί με την υιοθέτηση της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον νέο ευρωπαϊκό νόμο για την Αποκατάσταση της Φύσης. Τέλος, είναι αντίθετη και με το υπό-διαμόρφωση Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα που αναμένεται να υιοθετηθεί στη 15^η Συνδιάσκεψη της Σύμβασης της Βιολογικής Ποικιλότητας στο τέλος του 2022.

Προτείνεται η επαναφορά των υφιστάμενων διατυπώσεων του παρ. 4 άρθρου 21 του ν. 1650/1986 που δίνει τη δυνατότητα επέκτασης, αν απαιτείται, της υπό προστασία

περιοχής σε γειτονικές περιοχές και καθορισμού σχετικών μέτρων, όρων και περιορισμών και η προσθήκη αντίστοιχης ρητής πρόβλεψης και για τους οικολογικούς διαδρόμους που δύναται να οριοθετούνται. Επίσης, προτείνεται η διαγραφή της προσθήκης του 5^{ου} εδαφίου της παρ. 2.

iv) Στην παρ. 7 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, με την τροποποίηση των προβλέψεων για τα καταφύγια άγριας ζωής, αφαιρέθηκε η ελάχιστη οριζόντια απαγόρευση της θήρας και της αλιείας, γεγονός που δυσχεράνει την επίτευξη των στόχων χαρακτηρισμού αυτής της κατηγορίας προστατευόμενων περιοχών, όπως ορίζονται στο άρθρο 19, παρ. 1β του ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 4685/2020: «Ως καταφύγια άγριας ζωής χαρακτηρίζονται περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα) που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου.» Με την αφαίρεση των οριζόντιων αυτών απαγορεύσεων για τις συγκεκριμένες περιοχές, απομακρύνεται η πιθανότητα επίτευξης μιας ακόμη δέσμευσης του Πρωθυπουργού στο συνέδριο της Μασσαλίας περί χαρακτηρισμού 10% των ελληνικών θαλασσών ως το 2030 ως «ως 'no-take reserves', δηλαδή περιοχές στις οποίες δεν θα επιτρέπεται η αλιεία».

Προτείνεται κατ' ελάχιστον η επαναφορά της οριζόντιας απαγόρευσης της θήρας και της αλιείας. Επιπλέον, προτείνεται η εξής προσθήκη μετά το 2^ο εδάφιο της παρ. 7:

«Στα καταφύγια άγριας ζωής απαγορεύονται η θήρα, οι αγώνες κυνηγετικών ικανοτήτων σκύλων δεικτών, η αλιεία, η σύλληψη της άγριας πανίδας, η συλλογή της άγριας χλωρίδας, η καταστροφή ζώνης με φυσική βλάστηση με κάθε τρόπο, η καταστροφή των φυτοφρακτών. Ειδικότερα, απαγορεύεται η αλιεία και η ανάπτυξη υδατοκαλλιεργητικών / ιχθυοτροφικών δραστηριοτήτων εντός θαλάσσιων καταφυγίων άγριας ζωής».

Προς αποφυγή προβλημάτων εφαρμογής που είχαν σημειωθεί στο παρελθόν προτείνεται να υπάρξει πρόβλεψη στις μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τις υφιστάμενες ιχθυοκαλλιεργητικές και υδατοκαλλιεργητικές δραστηριότητες σε υδάτινες και μεικτού χαρακτήρα περιοχές (π.χ. λιμνοθάλασσες).

v) Η επέκταση της κατ' εξαίρεση επέκτασης ισχύος των υπουργικών αποφάσεων χαρακτηρισμού από 1 σε 3 χρόνια, πιθανά να προτείνεται για την αντιμετώπιση προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί από την καθυστέρηση ολοκλήρωσης των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών και την πρόληψη δημιουργίας θεσμικού κενού σε μία ή περισσότερες προστατευόμενες περιοχές. Ωστόσο, η γενικευμένη αυτή επέκταση της ισχύος μίας θεσμικά αμφίβολης πράξης, για την έκδοση της οποίας απουσιάζει η πρόβλεψη έστω και μίας τυπικής τεκμηρίωσης, δημιουργεί ερωτηματικά για το κατά πόσο το έργο των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών θα ολοκληρωθεί σύντομα και αν θα οδηγήσει πράγματι στην έκδοση των απαραίτητων προεδρικών διαταγμάτων.